



INFORMAČNÍ POKYNY K INDIVIDUÁLNÍMU POSOUZENÍ ZDRAVOTNÍHO STAVU UPRCHLÍKŮ, KTEŘÍ UTÍKAJÍ PŘED VÁLKOU NA UKRAJINĚ

Aspekty ke zvažení zdravotnickými pracovníky

5. dubna 2022

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Válka na Ukrajině bude mít pro osoby zasažené konfliktem, včetně vnitřně vysídlených osob a uprchlíků, přímé i nepřímé zdravotní následky. Vlády v zemích přijímajících uprchlíky poskytují těmto osobám přístup ke zdravotní péči.^{1,2}

CÍLOVÁ SKUPINA

Cílem tohoto dokumentu je poskytnout informační pokyny k individuálnímu posouzení zdravotního stavu poskytovatelům zdravotní péče v první linii v oblastech

u hranic, v přijímacích střediscích, tranzitních střediscích a jednotlivých zdravotnických zařízeních i vnitrostátním úřadům / orgánům ochrany veřejného zdraví v zemích přijímajících uprchlíky a státní příslušníky třetích zemí.

OKAMŽITÁ REAKCE

1. Provést rychlý screening a třídit zraněné a vážně nemocné, kteří vyžadují naléhavou lékařskou péči, a předat závažné případy předem určeným partnerům a nemocnicím.
2. Poskytnout psychologickou první pomoc ([viz zde](#)³).
3. Vyhodnotit a řešit potřebu prvotní léčebné péče u akutních stavů a neléčených chronických stavů vyžadujících okamžitou pomoc nebo předání jinému zdravotnickému zařízení / lékaři.

¹ Dokument je možné rovněž použít jako pomůcku při posuzování zdravotního stavu státních příslušníků třetích zemí, kteří odešli z Ukrajiny.

² Tento dokument byl vypracován ve spolupráci s UNICEF.

³ www.who.int/publications/i/item/9789241548205.

4. Předat osoby vyžadující vyšší úroveň péče, při jejímž přerušení by mohlo dojít k rychlému zhoršení stavu.⁴
5. Posoudit stav očkování, zejména proti spalničkám, dětské obrně, záškrtu a dalším nemocem, jimž lze očkováním předcházet, u dětí ve věku do 6 let a očkování proti tetanu a covidu-19 u těhotných žen. Nabídnout očkování, pokud je indikováno a dostupné na místě.⁵
6. Poskytnout první pomoc u drobných ran a poranění a zajistit předání případů, které vyžadují následnou kontrolu.
7. Poskytnout informace o právech uprchlíků a státních příslušníků třetích zemí na zdravotní péči a o tom, kde mohou získat přístup ke zdravotní péči, včetně očkování.
8. U kojenců ve věku do 12 měsíců se pečujících osob zeptat na případné obtíže s kojením nebo krmením, pokud dítě není kojeno. V případě potřeby odkázat na instituce poskytující podporu a pomoc s kojením/krmením kojenců.
9. Ohlásit národnímu orgánu pro ochranu veřejného zdraví případy závažných onemocnění nebo onemocnění, u nichž hrozí propuknutí epidemie a v reakci na něž by měla být přijata preventivní nebo kontrolní opatření, včetně viditelných známek akutní chabé parézy u dětí do 6 let.

SPECIFICKÉ ASPEKTY KE ZVÁŽENÍ

1

Covid-19

- Posoudit povědomí o onemocnění covid-19, v případě potřeby vyhodnotit přístup k osobním ochranným prostředkům (OOP), mytí rukou a/ nebo dezinfekci.
- Vyhodnotit stav očkování proti covidu-19 (základní řada a posilovací dávka), přičemž se v souladu s vnitrostátními kritérii a předpisy upřednostní zranitelné skupiny⁶, a poskytnout informace o oficiálních očkovacích zařízeních a poskytovaných službách. Není-li k dispozici dokumentace/doklad o očkování nebo je-li stav očkování nejistý, nabídnout informace, zajistit očkování v kontaktním místě nebo dotyčného odkázat na oficiální stránky s informacemi o [očkování proti covidu-19](#).
- Zjistit aktuální příznaky a podle potřeby zajistit roztřídění za účelem poskytnutí odpovídající péče. Informovat o tom, kde se nacházejí testovací místa a kde je možné získat péči o stávající a budoucí potřeby, zejména u zranitelných skupin.

2

Nemoci, jimž lze předcházet očkováním

- Kontrolovat u nově příchozích stav očkování, zejména u dětí do 6 let a těhotných žen. Děti naočkovat v kontaktním místě nebo je odkázat na příslušná zdravotnická zařízení očkující proti spalničkám, dětské obrně, záškrtu a dalším nemocem, jimž lze předcházet očkováním. Těhotné ženy naočkovat v kontaktním místě nebo je odkázat na příslušná zdravotnická zařízení očkující proti tetanu a covidu-19, pokud je to indikováno a v souladu s vnitrostátními předpisy.
- Poskytnout informace o tom, kde je v souladu s vnitrostátními předpisy poskytováno nebo nabízeno očkování proti chřipce.
- Konkrétnější informace o prioritním očkování jsou uvedeny [zde](#).⁷ Není-li k dispozici dokumentace/doklad o očkování nebo je-li stav očkování nejistý, [očkování](#) nabídnout.⁸
- Nejsou-li vakcíny k dispozici přímo na místě, poskytnout informace o očkovacích místech, včetně doočkování (catch-up), je-li indikováno.⁹

⁴ Uvedené zahrnuje mimo jiné léky pro diabetiky, včetně inzulinů, antikoagulantů, léky na srdce, antiepileptika, antipsychotika, antihypertenziva, léky na astma apod.

⁵ Pokud je očkovací místo oficiálně zřízeno po dohodě s ministerstvem zdravotnictví.

⁶ Uvedené zahrnuje seniory, těhotné ženy, imunokompromitované osoby a osoby se zdravotními problémy, u nichž je vyšší riziko závažného průběhu nemoci.

⁷ www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/operational-public-health-considerations-prevention-and-control-infectious..

⁸ www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/infographic-vaccinations-offered-absence-documented-prior-vaccination..

⁹ Pokud je očkovací místo oficiálně zřízeno po dohodě s ministerstvem zdravotnictví. Poskytněte fyzický nebo digitální doklad o očkování, což je obzvláště důležité u osob mířících do jiné hostitelské země.

HIV a tuberkulóza

- Na různých kontaktních místech poskytovat informace¹⁰ o dostupnosti léčby pro osoby s chronickými přenosnými nemocemi, jako je HIV a tuberkulóza, a o tom, že je tato léčba poskytována zdarma. Při poskytování informací konkrétním osobám je nutno postupovat diskrétně a tak, aby nedošlo k porušení lékařského tajemství.
- Poskytnout zdravotní informace a kontaktní údaje doporučených zdravotnických zařízení, aby osoby s HIV, tuberkulózou nebo multirezistentní tuberkulózou vyžadující stálou péči obdržely tuto péči prostřednictvím národních programů.
- Doporučit další vyšetření, poradenství a testy osobám se známkami a příznaky budícími podezření na tuberkulózu nebo osobám, které žádají o test na HIV.

Nepřenosné nemoci

- Poskytnout zdravotní informace a kontaktní údaje doporučených zdravotnických zařízení, aby byla zajištěna péče a kontinuita léčby u osob s nepřenosnými nemocemi.
- Předat osoby vyžadující pokročilou péči předem určeným klinikám a nemocnicím, které nabízejí odpovídající péči a zajistí kontinuitu léčby rakoviny, dialýzu ledvin apod.
- Poskytnout osobám s nepřenosnými nemocemi poradenství a informace o místech, kde se mohou nechat očkovat, otestovat a zahájit včasnou léčbu covidu-19.
- Screening prioritních nepřenosných nemocí (u asymptomatických osob) by měl být zahájen poté, co se situace stabilizuje.

Duševní zdraví a psychosociální podpora

- Identifikovat osoby, včetně dětí a dospívajících, se závažnými a komplexními potřebami, pokud jde o duševní zdraví a psychosociální podporu, které potřebují ochranu a péči, a odkázat je na příslušnou službu.
- Poskytnout kontaktní údaje zařízení, kde osoby s chronickými duševními problémy, včetně dětí a dospívajících, užívající léky získají péči a mohou pokračovat v léčbě.
- Osoby užívající návykové látky, které potřebují léčbu opioidy (agonisty), odkázat na příslušné zdravotnické zařízení či službu.

Sexuální a reprodukční zdraví, včetně HIV a genderově podmíněného násilí (GBV)

- Identifikovat těhotné ženy a naléhavé zdravotní problémy související s těhotenstvím.
- Informovat těhotné ženy, kde jsou poskytovány příslušné služby, včetně předporodní péče, porodu, poporodní péče, péče o novorozence, očkování proti covidu-19 a záchranné služby.
- Poskytnout nejdůležitější informace o nebezpečných příznacích v těhotenství a o tom, že je důležité v takových případech vyhledat lékaře.
- Poskytnout informace o kontinuitě používání antikoncepčních metod a na požádání antikoncepci poskytnout nebo doporučit místo, kde je možné ji získat.
- Odkázat osobu, která se rozhodne promluvit o své zkušenosti s genderově podmíněným násilím, včetně obětí sexuálního vykořisťování a zneužívání, na předem určené specializované poskytovatele klinické léčby a program péče vhodný pro danou věkovou skupinu, a to na základě souhlasu (na požádání doporučit sociální pracovníky, právní poradenství a psychosociální podporu) a v souladu s vnitrostátními předpisy, postupy pro předávání těchto osob a hlavními zásadami.^{11, 12}
- Poskytnout kondomy osobám, které žijí s HIV nebo jimž hrozí nákaza HIV, a zpřístupnit je všem, kdo o to požádají, nebo poskytnout

¹⁰ Prostřednictvím písemným materiálů, obecných oznámení a internetových nebo elektronických zdrojů.

¹¹ Všichni poskytovatelé služeb v první linii by měli mít informace o aktuálních postupech pro předávání pacientů a měli by být proškoleni jak bezpečně zvládat situace, kdy pacient promluví o svých zkušenostech.

¹² Stručné informace o tom, jak reagovat na sdělené zkušenosti s genderově podmíněným násilím, a užitečný přehled správných a nesprávných postupů najdete v kapesním průvodci „GBV Pocket Guide“: <https://gbvguidelines.org/en/pocketguide/>. Tento zdroj je dostupný v různých jazycích jako PDF a mobilní aplikace.

informace, kde je možné kondomy získat.

- Poskytnout antiretrovirotika nebo jiné léky, které osoby s HIV potřebují, nebo je odkázat na místo, kde mohou tyto léky získat. Zajistit testování na HIV a jiné sexuálně přenosné nemoci a zajistit vhodnou léčbu pro těhotné

a kojence v souladu s vnitrostátními předpisy.

- Podle potřeby v souladu s vnitrostátními předpisy odkázat na léčbu sexuálně přenosných nemocí.

7

Zdraví dítěte

- Poskytnout hlavní informace o základní péči o novorozence, kde novorozence zaregistrovat a kde vyhledat pomoc v případě nouze.
- Poskytnout hlavní informace o zdraví dítěte se zvláštním důrazem na prevenci, identifikaci a včasnou léčbu zápalu plic a průjmu, co dělat v místě ubytování a jak vyhledat lékaře a pomoc.

8

Výživa

- Poskytnout podpůrné poradenství o včasném zahájení kojení, výhradním kojení po dobu prvních 6 měsíců a pokračování v kojení všech kojenců, kteří dostávají pouze mateřské nebo i kojenecké mléko. Identifikovat matky, které mají problémy s včasným zahájením kojení a kojením, a poskytnout jim vhodnou podporu.
- Včas identifikovat kojence dostávající výhradně kojenecké mléko a poskytnout jim podporu při zajišťování nepřetržitých dodávek kojeneckého mléka v souladu s kodexem a vybavení pro bezpečnou přípravu a podávání mléka v souladu se standardními operačními postupy pro danou zemi.
- Informovat pečující osoby o poskytování komplementární výživy¹³ vhodné pro konkrétní věkovou skupinu kojenců a dětí ve věku od 6 do 23 měsíců a o důležitosti výživné stravy u těhotných a kojících žen.

9

Osoby s tělesným postižením a rehabilitace

- Na základě individuálního posouzení identifikovat potřeby, doporučit a kontaktovat dostupné služby, včetně poskytování asistenčních pomůcek a rehabilitačních služeb.
- Poskytnout materiální nebo peněžní pomoc na podporu dalších potřeb, včetně každodenní péče a hygieny (např. pleny pro dospělé, katetry).

5. dubna 2022

Informační pokyny k individuálnímu posouzení zdravotního stavu uprchlíků, kteří utíkají před válkou na Ukrajině



¹³ Komplementární výživa (příkrmy) je označení pro jídlo a pití podávané dětem ve věku od 6 do 24 měsíců vedle mateřského nebo kojeneckého mléka.